

П'ять років війни...

П'ять років тому на Донбасі почалась війна – агресія Росії проти територіальної цілісності й суверенітету України, яка забрала 13 тис. життів, перекроїла карту держави і долі мільйонів людей. За цей час вирости діти, в житті яких завжди була війна, які вміють за звуками обстрілів розрізняти типи снарядів і знають, що ввечері не можна вмикати світло.

З'явилися нова чисельна категорія людей – сотні тисяч ветеранів АТО. Понад мільйон людей залишили свої домівки і стали переселенцями. Ще кілька мільйонів нікуди не переїжджали, але зараз вони живуть вже зовсім в інших умовах.

Не лише жителі Сходу зазнали лиха від війни, що увірвалася на українські землі. Вона втрутилася й у

життя усіх українців: воїнів, добровольців, волонтерів, рідних і близьких, кого скалічила або забрала війна. Не винятком стала й Рівненщина. Чимало наших краян воювали на східних кордонах й нині продовжують боронити незалежність України...

Тож у п'яту річницю війни на Донбасі ми поговорили з начальником відділення спеціальних кореспондентів Інформаційного агентства МОУ в м. Рівне підполковником Віктором Шубцем про звитягу наших земляків і чим живе українська армія...

Початок на с. 1

– П'ять років війни кардинально посилили оборонний потенціал України.

Варто відзначити передусім зростання свідомості суспільства, згуртування нації в боротьбі з ворогом, значне посилення несило-вих важелів держави: контррозвідки, розвідувальних органів, державно-приватного партнерства у сфері інформаційної протидії, – розповідає Віктор Шубец. – Істотно змінили свій вигляд і можливості Збройних сил України, які навчилися успішно реагувати на тактичні виклики гібридної війни. Створені потужні Сили спеціальних операцій (ССО), підсилені десантно-штурмові війська (ДШВ). Головні здобутки п'яти років війни базуються переважно в політико-дипломатичній площині: має місце політична підтримка у вигляді продовження та розширення санкцій. Є і військово-технічна допомога. Україна змогла покращити ситуацію у галузі переозброєння сил оборони, суттєво просунулися національні ракетні програми та розробки.

Війна з Росією консолідувала українське суспільство. Рівненщина теж не залишилася осторонь. Багато наших земляків вилінували на Схід, а праця політерів – неоціненна. Без перебільшення – завдяки їм та їхнім колегам з усієї держави у перші роки й виживала українська армія. Багато робить й цивільне населення. Люди плетуть маскувальні сітки для бійців, збирають гроші...

П'ЯТЬ РОКІВ ВІЙНИ...

руїни. Саме тоді звідти вийшли українські війська, котрі втримували летовище 5 місяців.

У бетонному печлі аеропорту був і Василь Гриник. Кіборги – для ворога, залізні воїни без емоцій і страху, а насправді, каже Василь Федорович, переважно зовсім ще хлопчики, котрі під шквалом вогню беззвучно повторювали молитву, під обстрілами без вагань прикривали товариша собою, а коли гинув, віддавали життя за те, аби хоча б останки бойового побратима довели до його родних...

– Коли ми потрапили в аеропорт, фактично одразу почалася перестрілка, а наступного дня – справний бій. Поранили загортали у целофан... З кожним днем ситуація погіршувалася – аеропорт уже був з усіх сторін оточений, проскочити можна було лише вузьким коридором між першим і другим терміналом. Ворог був не лише зовні, а й усередині: у підвалі – банда Гіві, на другому поверсі – сепаратисти, на третьому – удмурти, і лише в частині першого – незламні українські кіборги. Випробування, яких вони зазнали, просто надлюдські. Ворог не міг їх взяти ні вогнем, ні страхом, ні лютим холодом. Ще на початку було дві буржуйки, які давали хоч якийсь тепло, – розповідає Василь Федорович про побут військових, якщо це можна назвати таким словом. – Маючи по дві години для сну, ми у повному обмундированні лягали близьенько один до одного, аби не замерзнути. Ще був сухий вогонь,

давати жодних звуків. «Хахол, виходи! Мы из тебя шашлык сделаем! Мы тебя резать будем!» – кричали до мене, бачачи тіло у тепловізор. Я так пролежав до ранку. Втрачаючи свідомість, читав молитву, приходячи до тями – продовжував її... Намагався пізніше, коли сепаратисти вирішили, що я мертвий, кликати на допомогу. Здавалося, що голосно кричу. Насправді ж, як розповіли мені пізніше хлопці, то був фактично шепіт. Один із бійців, волинянин Олександр Грошев, просто дивом мене почув. А сам пізніше від смерті не вберігся. Він та ще два бійці під прикриттям вивели мене. Не могли тільки від землі відірвати, думали, що за щось тримаюся, а то я кров'ю примерз... Коли несли, зверху все світилося – вогонь від автоматних черг...

Евакуували Василя Гриника ра-

телефон. Відтоді й зав'язалася між молодими людьми дружба, а потім і романтичні стосунки. Попри суворі військові будні, розвідник Назар Боднар та медсестра Інна Вознюк все ж знаходили час для спілкування. «Одного разу, – з усмішкою пригадує Інна, – Назар мав прийти до мене на побачення. Я чекала кілька годин. І десь о третій ночі він таки прийшов. Місце розташування їхньої групи було за кілька кілометрів від нас. Виявилось, що він заблукав і кілька годин ходив болотом»...

Про своє перебування в зоні АТО подружжя згадує вкрай неохоче. Вразило те, що багато хто з чиновників від Збройних Сил немовби ставив палиці в колеса військовослужбовцям. Часто доводилося бачити безвідповідальність деяких людей, котрі служили в АТО разом із відданими своїй справі військовими. Вразив рівень життя місцевого населення. Люди через постійні обстріли, особливо в сільській місцевості, не мали змоги дбати про господарку та городи. Тож навіть з найнеобхіднішими продуктами харчування було дуже тузюно. Й часто так траплялося, що наші солдати та волонтери допомагали їм. «Дуже шкода було, – каже Назар, – спостерігати за дітлахами, котрі з нетерпінням чекали на нас, адже вже звикли, що наші вояки часто пригощають їх згущенкою та навіть діляться своїм хлібом». Цей контраст між тим життям, яким люди живуть там, і між тим, як звикли жити ми, неабияк вразив тепер уже подружжя Боднарів. «Звісно, траплялися різні ви-

Тарас Якимчук.

раз напередодні його запланованого весілля. Тож в останню путь бійця проводжали з короваями, розповіла нам мама Євгенія Анісімоєць.

– «Спасом» займався – козацьким бойовим мистецтвом, – розповідає жінка. – Сам йшов тричі на тиждень на тренування. Жодного заняття не пропускав. «Мамо, кажіть, що треба зробити, бо на 18 годину – на тренування», – казав заздалегідь. Прийде зі змагань, а на животі – цятка: ножі метали. «Ще живіт проб'єш», – застерігаю його та дарма. А ще набагато вдома трини у мішок – і б'є, як боксерську грушу. Тренується.

Якось кореспонденти на змаганнях у Рівному спитали, що дає йому «Спас», чому він стільки років займається? «Щоб захищати Україну, сім'ю і свою дівчину», – відповів син, будучи ще шестикласником.

Мріяв про спецназ. Після випускного – а це 2011 рік – всі вступати в училища, університети. А Тарас – в армію. Контракт підписав. У навчальний центр у Десну потрапив. А звідти – у 8-ий полк спецпризначення у Хмельницькій. «Буду розвідником!» – казав. «Де ж ті розвідники нині треба? Що розвідувати будеш? Це у війну розвідники були потрібні», – казала

для бійців, збирають провізцію, школярі пишуть листи підтримки військовим, у нас часто приймають на відпочинок дітей із Луганщини та Донеччини, аби познайомити з традиціями Західної України та дати можливість... пожити в мирній обстановці...

З початку АТО й до сьогодні ООС з Рівненщини загинули на Сході України 79 військовослужбовців ЗСУ під час виконання бойових завдань. Ще 130 отримали поранення, розповідає Віктор Шубець.

...Мені доводилося писати про воїнів АТО, котрі пожертвували собою заради мирного життя усіх українців, про ветеранів, як склалися їхнє життя після війни. Писала про батьків, дружин, дітей загиблих героїв. Усі вони задають питання – «Як жити далі після втрати найдорожчої людини?» Війна змінила і зламала життя багатьох. Однак, як говорять в родинах героїв, сьогодні кращі з кращих віддають життя заради того, щоб ми мали мирне небо над головою. І вірять, що ці жертви не даремні, що спільними зусиллями вдасться вибороти незалежність, а наша держава нарешті дочекається миру.

Помагала молитва

Голова Клесівської ОТГ, Василь Федорович Гриник – «кіборг» з позивним «Вай-Фай». Це молоді солдати дали йому таке «друге ім'я», скорочено від «Василь Федорович». Йому довелося воювати чи не в найстрашніші дні війни... Модернізований і красивий – таким аеропорт Донецька зустрів гостей футбольного чемпіонату у 2012 році. Вже у січні 2015 році від летовища залишилися лише

замерзлі. Ще був сухий вогонь, на ньому розігрівали консерви, навіть чай кип'ятили... Та вже незабаром не до чаю було – каністри з водою просто розколупували і, побивши на скалки, смоктали кусочки льоду. Найважче ж було пораненим – їх, аби зберегти тепло тіла, загортали у целофан, але він не допомагав, холод був просто вовчим, мучив нарівні з ранами...

Сили зносити усі ті випробування, каже Василь Гриник, давала віра:

– Коли віддавалися команди під час бою, я бачив, як ворушилися у молитві губи у наших хлопчиків, більшість із них мені в діти годилися... «Володую! Володую! Пригнися трохи, – бачачи, що, мов дощем, все поливають кулі, просив Володимира Бузенка – молодого красивого хлопчину із Чернівецької області». «Та що ви, старшина..., посміхнувся юнак, – за мене мати Псалтир читає, я виживу...». Потім, вже після евакуації, він мені снився... Знайшли тільки його руку, експертиза ДНК це підтвердила... Бажаючи знешкодити ворога, командир роти Віталій Любенко та старшина Василь Гриник, відкрили автоматний вогонь по другому поверху, де виднілися силуети сепаратистів. Вже за мить кіборги під вогнем. Граната пробила бронжилет Василя Гриника, а осколки відрикошетили у командира, котрий просто дивом зумів ще добігти до терміналу, де його підібрали бойові побратими. Старшина ж заповз під спалений КамАЗ... А ближче до опівночі почали «крити» мінами. Осколок 120-міліметрової пробив дві шини, каску і застряг у черепі.

– Так шкарварю, так пекло, дував, голова вигорить, – мовить, – Але намагався не рухатися і не ви-

свакуювали Василя Гриника разом із іншими пораненими 18 січня.

– Я ніколи не думав, що стільки людей за мене переживає, що стільки друзів маю – вранці у госпіталі, коли вийшов на зв'язок, дзвінки просто не стихали. Я всім казав тільки два слова: «Я живий!».

Та радість та була важкою, зізнається кіборг. Нестерпно пекла думка про тих, хто залишився у пеклі аеропорту. Один із них – Юрій Ковальов...

– Він же фактично мій синок був... – каже і відвертається, втираючи сльози. – Такий хороший. Я його своїм першим зятем називав, а Петра Полицяка – другим... Ви ж знаєте – він загинув, був із Рівненщини, із Млинівського району... Вони, мої бойові побратими, часто мені сняться...

Кохання під кулями

Медсестра Острозької ЦРЛ Інна Вознюк, коли відправлялася в зону АТО, й припустити не могла, що зустріне свого майбутнього чоловіка саме там. Вона, власне, й не думала, що доведеться опинитися на війні. Хоча, зізнається, іноді метукувала, як то й собі внести посильну лепту у допомогу українській армії. Прийшла повістка, і дівчина разом із іншими мобілізованими відправилася на навчання на полігон. Зі своїм чоловіком, уродженцем Львівської області Назаром Боднарем, вона познайомилася дорогою в зону АТО. Спочатку, розповідає подружжя, вони спілкувалися як колеги-військові. І лише трохи пізніше, коли Назар отримав невелике побутове поранення, а симпатична медсестричка надала допомогу, попросив у тендітної красуні

нарів. «Звісно, траплялися різні випадки при спілкуванні з місцевим населенням. Іноді люди навіть допомагали нашим розвідникам виявляти сепаратистів. А одного разу, у Северодонецьку, коли я був у звільненні, сидів на автобусній зупинці, привітався зі знайомим українською мовою. Тут же стояла дівчинка років семи. Вона почула, як ми говоримо, й сказала, що нам за нашу мову треба «башку оторвуть!». «Дивує таке ставлення, – додає Інна, – адже наші люди їдуть туди, аби відстоювати українські землі, а їхні чоловіки їдуть до нас, спокійно тут живуть й отримують різні пільги».

У родині кажуть, аби не прості люди, давно жерло війни захопило б усю Україну. А якби не ті високі чини, котрі в свій час безвідповідально поставилися до долі цілої держави та її народу, то й війни цієї не було б. Звісно, зараз спостерігаємо об'єднання суспільства, те, як нині нарешті здобуває вагу все українське, однак якою ціною? Усіх цих жертв можна було б уникнути, вважає подружжя.

Віддав єдиного сина...

У Володимира Якимчука з Мізоча син Тарас був єдиною дитиною. Хлопець з дитинства мріяв стати спецпризначенцем. Спеціально тренувався для цього. А після школи пішов в армію, у розвідники. Звідти – у зону АТО, про що не відразу зізнався рідним. Був поранений у бою 24 липня 2014 року біля міста Первомайськ Луганської області. Помер у госпіталі в Харкові в той же день у віці 20 років. Нагороджений посмертно орденом «За мужність» III ступеня. Поховали героя як-

відники були потрібні», – казала йому. І ось тобі на – в Україні війна.

– Ми з чоловіком довго не знали, що він на війні, – згадує мама. – Хоча Тарас там з перших днів був. Сестрі й дівчині своїй розказував, що на сході. А нам заборонив казати. Я на Трійцю пирогів напекла. Хотіла привезти йому. А він: «Ні, не треба. Я на полігоні». «А чого тільки вночі телефонуєш завжди?» – допитувалась я. «Бо вдень часу не маю», – відповідав.

Прапор на мерії у Слов'янську першим наш Тарас вчепив. Питав, чи ми в новинах цього не бачили. Розповідав, як старенькі бабусі і діти просили, щоб вони не залишали місто. Пряників їм напекли з написами «Дякуємо за Слов'янськ».

Під обстріл потрапили біля Первомайська на Луганщині вони 24 липня 2014 року. Дуже важкий бій був. Двоє з них відразу загинули. Тараса куля розривна, між пластинами бронжилета пройшовши, у бік вразила. Ще чотири години після цього жив. Йому кровоспинне вкололи. Вертольотом у госпіталь у Харків везли. Був при пам'яті ще там. Попросив надвір його винести. На лавочку, поки реанімобіль їде. Там і помер. 22 труни у той день з Харкова доставили. 18 – у Вінницю, чотири – у Старокостянтинів на Хмельниччину. І мій Тарас – серед тих чотирьох. Дорогу квітами йому односельчани встелили. Ще як не привезли, у центрі села біля національного прапора, фото Тараса розмістили, квітів нанесли, свічок. Всі в Мізочі любили Тараса. Пам'ятник сину біля церкви у Мізочі встановили – кожен помолиться за його душу, згадає.